

Pujols acaba amb el Noucentisme

Fèlix Pons transforma en teatre projectat la novel·la juvenil 'La tardor barcelonina', de Francesc Pujols, a La Seca

F

Fèlix Pons s'ha decantat per utilitzar aparells ancestrals com projectors de fa 40 anys per donar referències al cine de Méliès

Francesc Pujols és, probablement, el personatge català més *desconegut* que té els seguidors més fidels. Una bona mostra és la funció que es representarà del 10 al 28 de gener en una de les sales de La Seca. Fèlix Pons treu del calaix on la tenia guardada *La tardor barcelonina* (1908), una petita història que ressona com una mena de *grand guignol* perquè narra una història tràgica des d'una comicitat totalment descarnada. És una mena de Quentin Tarantino ancestral? L'impulsor d'aquest projecte escènic dona per bona l'etiqueta.

Què és *La tardor barcelonina*? Una novel·leta per entregues que Pujols va publicar a la revista satírica *El Papitu*. Fa pocs anys, es va fer una edició ajuntant els diferents papers i Pons, que coneixia ben poc de Pujols, se'l va guardar pensant que era matèria per a una representació escènica. Ara ha arribat el moment. Amb aquesta trama, que trenca els arquetips de la societat catalana conservadora, benestant, mesurada, Pujols abrandava contra el Noucentisme. Arriba l'hora del despropòsit. De l'excess, de la desmesura: en definitiva és una peça precursora del surrealisme que tan bé sabia llegir posteriorment el seu alumne avantatjat Salvador

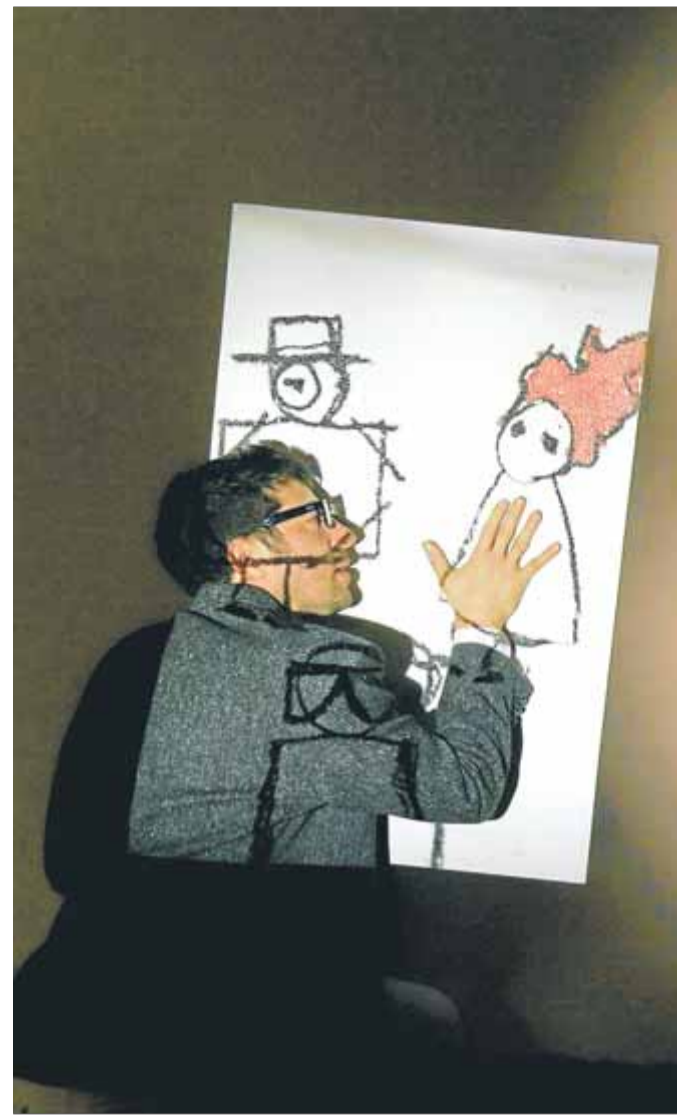
Dalí en aquell París que el va rebre amb els braços oberts. Per Pons, en aquesta novel·leta hi ha el Pujols en estat pur, sense destil·lar: "és una perla negra", sentència. Hi ha, per sobre de tot, una gran voluntat a transgredir de manera lúdica sense menysprear una voluntat literària.

El protagonista de la novel·la original és un jove poeta que crema la seva masia i la seva enamorada. Transvestit de dona per evitar la justícia, agafa el tren cap a Barcelona. Al tren troba una doble de la seva enamorada que parla en rus i un comerciant català que s'enamora d'ell, que l'altre creu que és una dona misteriosa. Així comença un periple que el durà del poble a Barcelona i viceversa mentre es debat entre qüestions filosòfiques i el suïcidi.

L'actor, director i ànima del projecte, Fèlix Pons, ha transformat el dissortat poeta de la *nouvelle* (l'*alter ego* de Pujols) en un artista (l'*alter ego* de Pons). Aquest engega la seva carrera de director en què vol traslladar els seus coneixements plàstics de llicenciat de La Massana a la concepció escènica. Per això, la història es narra mentre es projecten imatges amb diapositives i transparències i el mateix Pons dibuixa en directe. Tam-

El del "tot pagat"

L'escriptor i filòsof Francesc Pujols va fer bona la frase: "Arribarà un dia que els catalans, pel sol fet de ser catalans, anirem pel món i ho tindrem tot pagat." Deu anys abans d'aquesta popular cita, ja situa un viatjant dalt d'un tren a *La tardor barcelonina*; quan arriba el revisor demanant els tiquets de tren per marcar-los, el comerciant esclata: "Jo no porto bitllet, però sóc català!"

bé és indispensable l'acompanyament musical de Jordi Busquets que, fins i tot, s'involucra puntualment com a personatge de la trama.

Pons s'ha decantat per atrapar "andròmines dels anys setanta i vuitanta", aparells ancestrals com ara els projectors per remetre a la imatge del primer cinema: és l'època de Méliès. Quan la projecció disposava de trucs visuals que remetien a la fantasia, a un món quasi màgic. Feia poques dècades que els primers espectadors dels germans Lumière sortien esparverats de la sala espantats en veure que un tren s'apropava al pati de butaques!

Pons confia ser fidel al món oníric d'aquesta novel·la negra. De fet, per Pons és

CRÍTICA JORDI BORDES

Dret a fer una temporada a la Lluna

Un espectacle que esdevé privilegi indispensable per a nens a partir de 6 anys

Qui ho diu, que és perillós quedar-se penjat mirant la Lluna? El treball, que dirigeix Pau Miró, recomana arraulir-se a la seva panxa per emmagatzemar sacs d'imaginació i passejar per la cara fosca plena de cicatrius per recompondre i reciclar els records més dolços i també els més amargs. Murta Ensemble va tenir la genial pensada de fer un encàrrec a l'equip de Pau Miró i Albert Guinovart. Els va demanar que construïssin la segona part d'*El viatge a la lluna* que ja havien imaginat en clau de conte concert Xavier Montsalvatge i Josep Maria Espinàs. Aquella primera part tenia molt d'aventura blanca, de conte fantasiós sense conflicte i de musicalitat d'avantguarda, pedagògica,

però també molt exigent. Guinovart i Miró han donat una musicalitat més harmònica, que permet cantar-hi a sobre, i també una dramaturgia amb alguna ombra. Amb final feliç (de fet, s'intueix l'opció d'allargar-ho amb un tercer tríptic que expliqui com és el retorn del coet a la Terra, com els reben els pares, com aconsegueixen entrar sans i estalvis a l'atmosfera...) però amb més esgarapades que els gelats de nata inicials.

La primera part, més descriptiva, té el suport indispensable de les il·lustracions de Sebastià Serra i les animacions de Jordi Caba. Donen llums a com es produeixen els preparatius i també el viatge. La segona part és molt més interpretable. És quan els actors despleguen les seves dots de cantants

molt intel·ligent el joc de Pujols de servir una literatura que fa riure i la sap acoblar amb una dimensió poètica que garanteix "imatges precioses" al propi text. I és que *La tardor barcelonina* és, per moments, una peça de fulletó popular, una novel·la negra d'intriga, o, fins i tot, una versió "d'un Hamlet barceloní per la seva voluntat d'alliberar-se a través del suïcidi".

El poeta Enric Casasses, un dels artistes que reivindiquen Pujols amb major insistència, defineix *La tardor barcelonina* d'"obra mestra absoluta!" La hiparxiologia també va aixecar l'interès de prohoms com ara Josep Pla o Pau Casals. Pujols va ser un dels conversadors més actius de l'Ateneu Barcelonès, abans no va marxar a l'exili. *

i evoquen emoció a *Somnia per mi* i el seu posat més juganer a *Com es fa un petó*. És quan recorden que hi ha l'amargor del que s'ha deixat enrere, a la Terra. I també l'humor quan es defineix la mare i, sobretot, el pare (que fa els deures i posa DVD per estalviar-se discussions). És un privilegi poder veure 14 músics tocant en directe i sent còmplices de la trama. També que una bona idea arribi a bon port i l'aculli el TNC. Llàstima que aquella beca del Temporada Alta 2011 no hagi tingut segona edició. El teatre familiar necessita que els dramaturgs d'ara també hi escriguin. Miró se sent feliç d'haver debutat: ha pogut trencar les estretors del teatre per a adults. *

Dues veus, un conte.

Fèlix Pons s'acompanya del guitarrista Jordi Busquets per donar forma i so al conte tràgicament còmic de Francesc Pujols
EL PUNT AVUI

VIATGE A LA LLUNA Murtra Ensemble

Autors: J.M. Espinàs i X. Montsalvatge / A. Guinovart i P. Miró
Direcció: Pau Miró
Intèrprets: Ivan Labanda i Xènia Reguant
Lloc i data: Dissabte, 29 de desembre de 2012, a la Sala Tallers del TNC.

Estrenat el 2011, segueix en cartell fins diumenge.

S'AIXECAELTELÓ

Un musical de grans cançons

Hi havia una època en què els músics d'El Musical Més Petit celebraven el Cap d'Any amb uns espectacles de glamur en què trenaven cançons ben sonades del repertori de l'*off* de Broadway. Ara neix un nou grup (amb veus solvents com són Labanda, Estévez, Gadel i Paisal) per fer una dramàtúrgia amb cançons conegudes pels amants del gènere. El denominador comú, més enllà de la lluna, és el seu autor, Jonathan Larson. Tots els temes surten de *Rent* i *Tick Tick Boom*.

OVER THE MOON

Jonathan Larson

Adaptació i direcció d'escena: David Pintó

Intèrprets: Víctor Estévez, Elena Gadel, Ivan Labanda, Patrícia Paisal, Xavier Torras (piano)

Lloc i data: Al Teatre Almeria només fins aquest diumenge

Per trencar rutines

El mag Hausson reconeix que odia la reiteració, tot i que repeteixi sempre la sorpresa en el públic. Per aquest motiu, s'ha empescat un espectacle que es modificarà, per força, gràcies a la intervenció dels espectadors, que triaran els números de gran efecte de la segona part. El muntatge té un atractiu afegit: poder visitar objectes de dos col·leccionistes barcelonins a la sala del costat. Són peces que, fins ara, mai havien sortit dels domicilis particulars, mai s'havien enfrontat les unes amb les altres. Un cop acabades les funcions, difícilment allargaran l'escapada.

UNA HORA AMB HAUSSON

Hausson

Assessorament artístic: Hermann Bonnín

Lloc i data: Fins diumenge, 6 de gener, a la Sala Leopoldo Fregoli a La Seca

Unes cames o un bosc?

Torna el cicle *El Lliure dels nens*, una proposta de fer un programa específic per a grups reduïts de petits espectadors. Aquesta obra, per exemple, està adreçada a nens a partir de 3 anys. Què passa si una nena es perd en una estació on un tren arriba tard? Quines són les seves pors quan s'adona que la cama a què s'arrapa no és la del seu pare? Pànic i aventura garantits. Farrés Brothers, un dels grups de referència catalana en la investigació per a públic familiar, repeteixen l'espectacle produït l'any passat i estrenat en aquest mateix cicle.

UN BOSC DE GAMES

Farrés Brothers i TAAAT

Autoria i direcció: Jordi Palet

Lloc i data: Al Teatre Lliure de Montjuïc, des del 8 fins al 20 de gener

15
CULTURA
04.01.2013

UNA VILA AL CINEMA El rodatge de 'La plaça del Diamant'

Fotògraf:

Josep M. Contel

Lloc i data: Al bar del Lliure de Gràcia, fins al 31 de juliol

El 1981, a Gràcia, les places tornaven a acollir els envelats dels anys trenta. Els carrers bullien amb els revolucionaris de la República. Els veïns i veïnes de Gràcia participaven en el rodatge de la pel·lícula. Una exposició recull aquells moments.

Cames infinites

L'escenografia és tan sobredimensionada com ho és el cos del pare per a un nen de tres anys.
Inabastable
XAVIER MACIÀ